

DATUM 2022-05-30

DIARIENR 59/2022

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys remissyttrande över betänkandet E-recept inom EES (SOU 2021:102, S 2022/00623)

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys (Vård- och omsorgsanalys) är en analys- och utvärderingsmyndighet som följer upp och analyserar hälso- och sjukvården, tandvården och den sociala omsorgen. Myndigheten har enligt vår instruktion till uppgift att ur ett patient-, brukar-, och medborgarperspektiv följa upp och analysera verksamheter och förhållanden inom hälso- och sjukvård, tandvård och omsorg. Det är från detta perspektiv vårt yttrande tar sin utgångspunkt.

Övergripande kommentar och sammanfattning

Vård- och omsorgsanalys ställer sig positiv till utredningens förslag, som vi i likhet med utredningen anser kan bidra till en mer patientsäker och effektiv läkemedelsprocess för e-recept över landsgränser. Genom e-recepten skapas en samlad bild över förskrivning och uttag av läkemedel, vilket är till gagn för såväl patienter som apoteks- och hälso- och sjukvårdspersonal. E-recepten bidrar även till att den nationella läkemedelsstatistiken blir mer komplett. Att bibehålla nuvarande ordning med enbart pappersrecept eller att inte införa någon ny reglering ser Vård- och omsorgsanalys som ett sämre alternativ än utredningens förslag. Från patientens perspektiv är det positivt att uttagen av läkemedel förenklas genom e-recepten.

Vi kan konstatera att utredningens förslag innebär att känsliga personuppgifter kommer att delas och spridas i ökad omfattning på ett sätt som kan medföra risker för enskilda patienters personliga integritet. Vi anser dock att förslagen är väl avvägda. Med de integritetsstärkande åtgärder som föreslås delar vi utredningens uppfattning att ett tillräckligt integritetsskydd uppnås.

Vård- och omsorgsanalys ser positivt på att Läkemedelsverkets och Socialstyrelsens möjligheter till tillsyn och uppföljning stärks. E-recepten förbättrar även uppföljningen av oegentlig förskrivning och uthämtning av narkotiska läkemedel och minskar risken för missuppfattningar och förfalskningar i läkemedelsprocessen.

Synpunkter på specifika avsnitt

11.2. En avvägning mellan behov och integritetsrisker

Utredningen konstaterar att det nuvarande svenska regelverket inte är anpassat för e-recept över landsgränser och presenterar en ingående analys av som krävs för att införa e-recept, både vad gäller lagstiftning och processer. Så vitt Vård- och omsorgsanalys kan bedöma är utredningens avvägningar mellan integritet och patientsäkerhet rimliga och välbalanserade.

11.2.5 Integritetsstärkande åtgärder

Informationsutbytet kring e-recepten kommer att innebära att känsliga uppgifter delas mellan aktörer i Sverige och andra EES-länder och utredningen pekar på risker för intrång och obehörigt röjande av personuppgifter kopplade till förslagen. De integritetshöjande förslag som utredningen föreslår är därför avgörande för att skapa en säker och involverande läkemedelsprocess som patienten kan känna förtroende för. Det gäller exempelvis krav på samtycke och information till patienter om behandling av personuppgifter. Utöver en utvecklad lagstiftning är det också viktigt att bevaka att den IT-lösning som utvecklas och införs för e-recepten garanterar att information om enskilda inte når obehöriga och att kontroller av efterlevnaden av åtkomsten till personuppgifter prioriteras.

15.4 Konsekvenser för den personliga integriteten och för barns rättigheter

Utredningen anser att förutsättningarna för att hämta ut läkemedel åt barn i ett annat EES-land för närvarande inte kan antas vara en lika patientsäker hantering som i Sverige med hänsyn till barnets integritet och ur ett sekretessperspektiv. Därför bör vårdnadshavare åt äldre barn inte kunna hämta ut läkemedel för sina barn i EES, om inte barnets integritet kan säkerställas. Vård- och omsorgsanalys delar utredningens bedömning att barn bör kunna omfattas av tjänsten e-recept över landsgränser först när det är tydligt att barnets integritet kan säkerställas.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Jean-Luc af Geijerstam. I den slutliga handläggningen har chefsjuristen Catarina Eklundh Ahlgren och projektdirektören Marianne Svensson deltagit. Utredaren Carl Lundgren har varit föredragande och har tagit fram remissvaret tillsammans med juristen Eva Bucksch.

Jean-Luc af Geijerstam

Carl Lundgren